

УДК 711.4

ЗАЛЕЖНІСТЬ АРХІТЕКТУРНО-ЛАНДШАФТНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРИБЕРЕЖНИХ ТЕРИТОРІЙ МІСТА ВІД ТИПУ РІЧКИ

Автор – Завацький Олександр, студ гр. АРХ-21-3мн
Науковий керівник – кандидат архітектури, доц. кафедри архітектурного проектування та містобудування Самойленко Євгенія
zavatsky.alexandr@gmail.com, JSamoilik@gmail.com

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

Мета. Метою роботи є вивчення впливу типології річки на архітектурно-ландшафтну організацію прибережних територій міста для виявлення оптимальних рішень і покращення використання і планування цих територій.

Методика. Для дослідження використовувалися графоаналітичні методи, а також вивчення і аналіз іноземного і вітчизняного досвіду організації прибережних територій. У дослідженні було проаналізовано класифікацію річок, генеральні плани міст з різними типами річок, визначені прийоми архітектурно-ландшафтної організації прибережних територій.

Результат. За результатами дослідження було знайдено кореляцію між типами річок на яких розташовані міста і прийомами архітектурно-ландшафтної організації прибережних територій. Проаналізовано доцільність використання певних прийомів при певній типології річки.

Наукова новизна. Результат дослідження виявив оптимальні рішення організації прибережних територій в залежності від ріки, що дозволяє збільшити ефективність використання і планування цих територій у майбутньому.

Практична значимість. За результатами дослідження отриману характеристику методів організації прибережних територій можна використовувати при плануванні, забудові, реконструкції, реновації, ревіталізації і інших операціях з прибережними територіями для збільшення ефективності використання цих територій, налагодження балансу міської структури, екологічної і соціальної рівноваги.

Актуальність теми. З економічним розвитком, появою соціальних інститутів і здорового суспільства, відповідального бізнесу і збільшення організованості влади в містах все більше постає проблема використання і організації територій. Перехід до нової – сервісної економіки, попит на підвищення якості життя, вимагає від міст збільшення ефективності використання територій міста, прибережних територій в тому числі.

Для цього потрібно розуміти принципи організації цих територій і використовувати їх з огляду на типологію ріки і її прибережної території.

Також з кожним роком все важливіше постає питання екологічності, що також повинно відігравати важливу роль в організації територій. Зміни клімату впливають на водний і гідрохімічні режими річок, що відображається на біорізноманітті прибережних територій. Не останню роль в цих змінах займають промисловість та інфраструктура розташовані на цих територіях або поруч. А через застаріле обладнання і недотримання сучасних норм, ця проблема погіршується. Додатковим чинником стає вплив людини на течію річок (будування ГЕС і інших гребель) що, зазвичай негативно відображається на стані річки і її прибережних територій.

Проблематика. З початком активного розвитку міст зростала проблема ефективності використання прибережних територій. За радянських часів, у плановій економіці проектувальники переслідували певні інтереси, які не завжди корелювали зі справжніми інтересами містян, а відсутність ринкового фактору не дозволяла вирівнювати баланс використання територій міста. Як підсумок, ми маємо негармонійну організацію прибережних територій, що наразі протирічить з екологічними, соціальними і економічними факторами. Ситуацію поглибили економічний і соціальний перехід суспільства, економічна криза і відсутність соціальних інститутів і повальне недотримання норм і законів після відновлення незалежності України. Це призвело до погіршення стану прибережних територій: занепад рекреаційних зон і інфраструктури, незаконна забудова і закриття промислових підприємств.

Сукупність вищесказаних факторів підводить до потреби у вирішенні цих проблем, відновлення здорової міської структури і забезпечення відповідності концепції сталого розвитку в подальшому. Шляхом вирішення цих проблем постає реорганізація і реновація існуючого стану прибережних територій і відповідальне проектування і використання у майбутньому. Для цього потрібно зіставити принципи архітектурно-ландшафтної організації прибережної території міст з типами річок і виявити найбільш ефективні для подальшого використання.

Основна частина. При оцінці впливу типу ріки на її прибережні території ріки світу можна розділити на декілька груп за різними ознаками. Кожен з них має свій вплив на прибережні території і їх поєднання дає унікальні умови для організації цих територій. На прибережних територія чітко відображається конфлікт впливу міської річкової структур між собою, що подвоює унікальність і важливість цих ділянок для міста.

Поява перших поселень обумовлювалася наближення до річок, як важливого джерела їжі. З поступовим розвитком поселень роль річок і прибережних ділянок зростала та набувала нові функціональні

характеристики. Прибережні зони почали використовуватися промисловістю, торгівлею та транспортом. Розглядаючи різні варіанти міських структур на різних річках можна виділити різні приклади використання прибережних територій.

Переважний час існування міст люди пристосовували прибережні території під свої потреби що завдавало значної шкоди екологічному балансу всієї річкової системи. Тільки нестабільні і «агресивні» річки могли зберегти свої прибережні території вимагаючи значних зусиль для пристосування людьми. Проте з розвитком науки і технологій можна констатувати зміну цього підходу до проектування прибережних територій: з намагань підкорити природу до прагнення гармонійно поєднати міську структуру з природними умовами, зокрема особливостями прибережних територій.

Цей підхід до використання прибережних територій вимагає забезпечення екологічного балансу з одночасним пошуком компромісного використання іншими функціями.

Висновки. Отримані результати дослідження дозволяють стверджувати, що деякі характеристики ріки можуть кардинально впливати на організацію прибережних територій, вимушуючи підлаштовуватися під водний режим, розміри ріки, умови протікання і стійкість русла. Прикладом цього можуть слугувати азійські міста (Токіо, Кіото, Тайбей), які вимушені «відходити» від ріки через великий розлив у сезони дощів, чи особливості структури міст на великих річках (Дніпро, Волга чи Амазонка), що «розриває» міста на самостійні частини чи взагалі обмежує їх розвиток одним берегом.

Також важливим моментом в організації прибережних територій можна відзначити вплив структури міста, який до зміни тенденцій проектування передував вимогам річки, що завдавало значного негативного впливу всій екосистемі ріки та її прибережним територіям. Проте зміни в підході до організації повернули пріоритет екологічним потребам, що повинно дати значний результат в покращенні природного балансу міста.

Список використаних джерел

1. Магілев Л. Г., Коломієць І. В. Класифікація річок та методи її визначенн., «ScienceRise: Biological Science», 2016.

2. Самойленко Є. В. Проблеми функціонального використання територій міста в контексті архітектурно-ландшафтної організації прирічкового простору. НТЗ КНУБА. Містобудування та територіальне планування. Київ, 2014.

3. Вадімов В. М., Мерилова І. О., Самойленко Є. В. Стратегія розвитку прибережних територій великого міста. НТЗ КНУБА «Сучасні проблеми архітектури та містобудування». Київ, 2021.